

Ofirmarea

FONDATORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

1940

In acest număr semnează :

ION ȘUGARIU
ION TOLESCU VĂLENI
EM. PAPAZISSU
LUCIAN BRETAN
PETRE DULFU
VICTOR V. MOIȘ
PETRE PAULESCU
D. HINOVEANU
VASILE GAVRIȘIU
VICTOR ILIEȘIU
LUCIAN M. GEORGIU
OCTAVIAN RULEANU
SONIA MUGUR
E. PÂRLEA
CONST. GH. POPESCU
N. VAJ

I. Rențea :

PASĂRI CĂLĂTOARE

Exemplarul Lei 15

AFIRMAREA

APARE LUNAR

Redactori :

Const. Gh. Popescu
și
Octavian Ruleanu

SPRIJINITORII REVISTEI: dr. Stefan Anderco, dir. Augustin Baci, prof. Gavril Barbul, dr. Lucian Bretan, farm. Alexe Nan, dr. Ioan Pogăciaș, ing. Zeno Spârchez, dr. Eugen Seleş.

Colaborator artistic: I. Rentea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

- Rugăm stăruitor pe toți cititorii noștri să binevoiască **a ne achita abonamentele.**
- Redacția și Administrația Str. Moldova 53 Satu-Mare.

ABONAMENTE:

Particulari — — — — —	Lei 150
De sprijin — — — — —	„ 300
Pentru instituții — — — — —	„ 500
Exemplarul — — — — —	„ 15

Afirmarea

Literară-Socială

SPRIJINITĂ DE „ASTRA”, DESPĂRȚĂMÂNTUL SATU-MARE

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL V. — No. 3. MARTIE 1940

Eminescu și statuile

de ION ȘIUGARIU

Comentând articolele ce s'au scris cu ocazia comemorării a 50 de ani dela moartea lui Eminescu, un amator de literatură, de altfel bine pregătit, ajunge la concluzia că presupusul cult eminescian atât de trâmbițat în toate publicațiunile noastre, nu este în fond decât o mare falsitate. Dincolo de cărțile, articolele și elogiile cari i se aduc, Eminescu cel adevărat, marele și unicul Eminescu, rămâne neînțeles, singur, intact. Un popor care tolerează statuia unui **C. A. Rosetti**, simbolul instituțiilor și ideilor liberaliste, contra cărora lupta cu atâta înverșunare marele sărbătorit, un astfel de popor nelămurit și inegal, nu poate și nu trăiește un adevărat cult eminescian. Prin urmare, ne lămurește autorul acestor articole, toată această facilă admirație care copleşește memoria divinului poet este nesinceră și absolut neucleată.

Să adâncim puțin.

Este oare sufletul românesc care se închină astăzi operii nemuritoare a lui Eminescu tocmai atât de nesincer? Sunt oare toate manifestările sale de simpatie, toate elanurile și strădaniile sale de-ai încununa renumele în veșnicie absolut false? De unde atâta neîncredere și atâta scepticism față de acest popor admirabil care a învins vitregia unei istorii teribile, realizând ceea ce știm că a realizat până astăzi? Și apoi, este oare necesar să pornim cu alai și cu strigăte dușmănoase spre venerabila statuie a lui C. A. Rosetti și s'o sfărâman în bucăți

pentru a dovedi că trăim un adevărat „cult eminescian“?

Cât de ridicole sunt uneori concluziile care urmăresc cu orice preț să fie originale, să facă ton aparte! Dar atunci, realiștii cari la 1855 salutau cu entuziasm manifestul tipărit cu ocazia expoziției de pictură a lui Courbet, sau simbolisții cari se regăseau atât de perfect în îndrăsneală lui Jean Moréas, dela 1886, ar fi trebuit să adune **Meditațiile** lui Lamartine și **Confesiunile** lui Rousseau, sau **Madame Bovary** a lui Flaubert și **Germine Lacerteux** a fraților Goncourt și să le ardă în piață publică. Și venerabilii catolici de astăzi, un Paul Claudet, Tr. Mauriac, G. Papini, atât de actuali în lumea întreagă, ar trebui să se revolte cu indignare contra unui popor care mai tolerează statuile lui Voltaire și venerază pe Garibaldi.

Oricâte greșeli am avea, (și cine nu are?) oricât am fi de superficiali în unele dintre manifestările noastre, e momentul să începem să fim serioși. Nu distrugând statuile lui C. A. Rosetti, nu arzând cărțile lui C. Stere, vom dovedi că am înțeles și apreciat un moment istoric. Gesturile acestea facile au încetat de mult de-a fi istorice. Și apoi, fiind vorba de Eminescu, de cel mai mare **poet** al nostru, de entuziasmul și grija pe care poporul românesc le depune astăzi pentru a-i înțelege și accepta opera, fiind prin urmare vorba de receptarea unui admirabil monument **artistic, această** groaznică confuzie de planuri, acest amestec cu toate nefi-

rese și copilăros între poezie și politică, fie ea chiar naționalistă, nu pot fi decât deplorabile.

E timpul să se înțeleagă odată și la noi că arta este cu totul altceva decât promovarea vieții de toate zilele, fiind ea însăși o viață în sine. Artă, adevărata artă nu promovează decât frumosul și nu trebuie judecată decât astfel.

Toți comentatorii, toți entuziaștii, cari au scris cu ocazia acestei comemorări a lui Eminescu, au slăvit în el pe marele, pe neîntrecutul poet al neamului nostru și n'au făcut apologie politică. Nevoile, grijile mărunte, pentru viața noastră de aici, pentru confortul și averea noastră, le trăim fiecare, fac parte integrantă din noi, din ființa noastră. Le-a trăit și Eminescu, l-au preocupat și pe el, ca om și cetățean convins al Statului Român. Dar oricât am admira dârzenia lui conservatoristă, oricâtă considerațiune am avea pentru admirabilele sale articole politice, nu e bine să amestecăm aceste lucruri eterogene în înțelegerea eternei sale opere poetice. Dincolo de toate acestea, dincolo de marele său rol în lupta naționali-

mului român, Eminescu este **poetul** care a știut să între în universalitate prin opere complet desprinse de aceste contingente ale timpului în care au fost scrise. Pe **acest** Eminescu l-am sărbătorit în anul trecut, cultul **acestui** Eminescu a crescut în toate inimile noastre. Celălalt, ideologul, luptătorul naționalist, pe care unii îl admirăm iar alții îl detestă, este aici, în viața noastră, în nevoile noastre zilnice, dar nu e just să amestecăm aceste lucruri mici în aprecierile și înțelegerea noastră literară.

E o distincție care trebuie să se facă. Altfel vom continua să plutim în acest formidabil haos cultural de care dă dovadă autorul mai sus amintit cerând să se dărâme statuia lui C. A. Rosetti, liberalul, pentru a avea un adevărat cult eminescian. Această confuzie de planuri, acest amestec naiv între două lumi cari n'au de-a face nimic una cu cealaltă, între poezie și politică, este timpul să înceteze odată. Să începem să întăim în maturitate.

De-acolo de sus, de unde este astăzi, na-rele, unicul, olimpicul Eminescu, așteaptă cu răbdare această istorică zi.

Primăvara

de ION TOLESCU-VĂLENI

Fecioară de lumină și candoare
treci primăvară pe la noi prin lunci...
Te 'mlădiezi în fiecare floare
și'n lanuri legeni gânguriri de prunci

Iți pângue amiaza 'n sânii cruzi
ce-ți tremură sub iia de ninsoare...
Hrănești cu aur rădăcini de duzi
și norii albi îi torci ca pe fuioare.

Puhoiul tinereții-l torni din muguri
în revărsare albă peste flori...
Dai brazdelor săruturi lungi de pluguri
și cerului 'nalt freamăt de cocori.

Când zorile, plăpânde căprioare,
vin din desiș de nopți să le desmierzi,
tu mâna 'ntinzi spre botul lor de soare
și blând le dai să pască plaiuri verzi.

Și 'ntârzâi seara s'auzi cum răsună
câte-o vicemie înmărmurită 'n șoapte...
...apoi iți culci cosițele pe lună
să-ți odihnești tumultul peste noapte.

Dimineața de primăvară

de EM. PAPAȘISU

Privighetori cu picurări de piculine
Simțind pe ochi sărutul zorilor,
Trezesc grădina mea din visul florilor...
Ca niciodată cerul de senin e
Și-și ninge-argintul păcii peste mine.
Ascult pe Dumnezeu
Investmântat în strălucirea primăverii,
Cântându-și iar troparul învierii...

De ce suflète-al meu,
Invăpăiat tresari?
O, știu!... Ai vrea întreg să te presari —
Ca un polen de bucurie —
Pe florile nădejdlor ce 'nvie
In inimile-atâtor oameni triști
Ce-au pățimit tăcuți ca niște Criști...
O, știu!... In oceanu-ți de iubire
Ai vrea ca să botezi întreaga omenire,
Iar zâmbetul tău — nouă băntură —
Să i-l împarți drept cuminicătură...

Atât de bun ești azi, suflète-al meu,
Și-atât, atât de-aproape ești de Dumnezeu!...

Sufletele Mărășeștilor

de LUCIAN BRETAN

... „Să ne păstrați țara pe care noi am făurit-o cu sângele nostru, dacă vreți ca blestemul nostru să nu vă ajungă! Căci să știți că, dacă voi vă veți arăta nevrednici de a o păzi, noi ne vom scula, din nou, din morți, vom reînvia chiar înainte de ziua de-apoi ca să ne jertfim iarăși pentru acelaș ideal al conservării neamului și-a țării.“

Așa grăiesc **SUFLETELE MĂRĂȘEȘTILOR!**

Soarta a vrut să văd și eu Mărășeștii, unde se înalță măreț Pantheonul României Noi, al României de azi și-a celei de-a pururi.

N'am fost atunci când asupra neamului se abătuse cea mai grozavă vijelie din cele câte s'au perindat de un mileniu încoace. Am ajuns pe-acolo abia după 22 de ani dela această eroică Epopee.

Pe câmpiile sale, le Muzeu, în Mausoleu, în fața statuiei Sublocotenentului Gabriel Pruncu, „La Răzoare“, pe Găvan și în toate părțile pe cari le-am călcat, în fața mormântului cu modesta cruce a Căpitanului Ignat de pe șoseaua dintre Mărășești și Haret, pretutindeni, am trăit însă adânc acele eroice clipe din Iulie și August 1917.

Cel care a făcut războiul știe să-l trăiască de fiecă clipă, indiferent unde și cum l-a făcut și știe să aprecieze lupta altora. Cu atât mai mult când soarta Ta și a celor de-ai tăi este strâns legată de acele lupte.

Oricât de impasibil să fii, oricâtă lipsă de imaginație să aibă cineva și oricât ai vrea să te complaci într'o aparentă indiferență, văzând Mărășeștii, nu este chip să nu le retrăiești și să nu le admiri acele momente de ultima și cea mai formidabilă încordare pe care le-au trăit Eroii din vara anului 1917, la Mărășești.

Dacă ai un strop de sânge de român în vinele tale, simți cum Mărășeștii te subjugă și te înalță la cel mai eteric sublim. Căci acolo, în văzduh ca și pe pământ, în fiecare milimetru pătrat, în fiecare firicel de iarbă sau frunză de copac, în vițele de vie, pretutindeni, dar absolut în tot locul, sălășluiesc sau plutesc: *Sufletele Mărășeștilor*.

Sufletele atâtor mii și mii de eroi ce, desbrăcați de vestoane, într'un vârtej de groază de speranță și de furie nebună s'au năpustit asupra dușmanului cutropitor de țară pentru a-i da cea din urmă lovitură de grație care i-a adus apoi prăbușirea-i totală. Acest ultim asalt a adus victoria spiritului asupra materiei, a sufletului asupra tehnicei și-a mecanicei, a dreptății eterne asupra forței brute, și-a dragostei de Neam și de Țară asupra nesațiului de cuceriri de teritorii a unui

inamic hain și nemilos.

Pretutindeni, aici, numai suflu de viață de eroi și eroism, pe care o exhală cu dărnicie cei căzuți pe câmpiile Mărășeștilor, dela podul Cozmești de pe Siret până la Mânăstioara, „La Răzoare“, pe Găvan, pe cotele 283, 300, 334 și în toate părțile unde s'au desfășurat acele memorabile lupte între 24 Iulie—21 August 1917 pe acel sector numit „al Mărășeștilor“.

Aceste spirite, asemenea unor strigoi, te urmăresc la tot pasul, te îmbărbătează și te cheamă.

În târgușorul Mărășești, — comună ceva mai răsărită ca altele — statuia Sublocotenentului Gabriel Gr. Pruncu stă mărturie postumă și veghează ca jertfa lui să fie o pildă vie pentru toți cei ce-l supraviețuieseră și pentru generațiile viitoare, despre modul cum trebuie cineva să-și iubească țara și să știe să se jertfească pentru ea.

La Muzeu dovezi palpabile de ceeace a fost.

La Mausoleul din fața gării veghiează și plutesc sufletele a sutelor de mii de morți. Candele ard fără încetare pe coridoare și'n firide pentru odihna sufletelor acestor eroi. Cu inima strânsă de emoție citești pe păreții cavourilor catalogul nesfârșit al acelora ce-au murit moarte de erou pe altarul Patriei întru întregirea Neamului Românesc.

Cu mâini tremurânde deschizi albumul acelora cari, într'o pioasă reculegere, vizitează acest celebru monument ridicat

„**INTRU SLAVA EROILOR NEAMULUI**“

cum spune inscripția de pe frontispiciu.

Cu aceeaș tremurare în suflet deschizi apoi și catalogul de-alături, de pe aceeaș măsuță, unde sunt înscrși cele câteva sute de mii de eroi români, a căror oseminte reînhumate își odihnesc somnul de veci aci, dar a căror suflete simțim cum sboară peste capetele noastre și par'că ne strigă:

„Noi ni-am jertfit viața pentru a întregi Țara, iar voi — contimporani sau generații viitoare — datori sunteți să ne urmați la nevoie pentru a o păstra întreagă!“

Iar peste toți aceștia patronează, — ca pe timpul bătăliilor — într'un majestos sarcofog, alături de capelă, în mijlocul Mausoleului, cel mai vrednic dintre toți, creatorul acelor zile homerice, Generalul *Eremia Grigorescu*. Și aci, ca și la bătălie, par'că îl simți cum comandă pe aceiași eroi căzuți în lupte, *Sufletele Mărășeștilor*.

Acelaș fluid invizibil, dar sufletește sesizabil, aceeaș putere magnetică, din Mausoleu, te conduce pe șoseaua bitumenată, în spre cătunul Haret,

unde, la câțiva kilometri numai de capătul Mărășeștilor întâlnești un mormânt și „o cruce uitată“.

Aici odihnește Căpitanul Ignat, cel care, alături de Sublocotenentul Grigoriu și Compania sa de Mitralieră a ținut pe loc divizia germană ce ataca cu furie, iar după ce căzuseră toți servanții săi până într'unul, a căzut și dânsul, cel din urmă, cu mâna încheștată pe cea din urmă mitralieră, străpuns de o baionetă dușmană.

Pilde vii, pilde mărețe cari te înalță și te ridică până la cer și care singure sunt în stare să exalte simțul patriotic până la acel paroxism atât de sugestiv exprimat pe etipaful unui Locotenent român, ce zace sub lespedea din cimitirul eroilor germani dela „Pădurea Frunzoaia“, care spune:

„Mângăeți-mi Mama, și
Intregiți-mi Țara!“

Ce cuvinte duioase dar cât de pilduitoare.

Ele au fost și cele din urmă ale acestui brav ofițer către ostașii săi, când simțise că moartea îi este sigură. Și acesta, alături de toți ceilalți camarazi, veghiează peste „Pădurea Frunzoaia“ — rămânându-i din pădure doar denumirea, lemnele fiind raze de pe pământ de obuze, — peste Mărășești și peste întreg Neamul Românesc și Țara „întregită“, ca să rămână pe veci așa cum au vrut-o ei.

Am fost la Mărășești!

Sufletele Mărășeștilor au lăsat o impresie adâncă asupra mea. Ele ne cheamă pe toți cu vocea lor tunătoare, cu țipetele lor răgușite ca odinioară în toiul luptelor, — la suprema noastră datorie, — în clipele grele de azi mai mult ca oricând.

Jertfa lor totală este pentru noi o permanentă aducere aminte, o adevărată obsesie, care ne strigă tuturor:

— „Să ne păstrați țara pe care noi am făurit-o cu sângele nostru, dacă vreți ca blestemul nostru să nu Vă ajungă! Căci, să știți că, dacă voi vă veți arăta nevrednici de a o păzi, noi ne vom scula, din nou, din morți, vom reînvia chiar înainte de ziua de-apoi ca să ne jertfim din nou pentru același ideal al conservării Neamului și-a Țării!“

Așa grăiesc *Sufletele Mărășeștilor*!

Aceste sunt locurile unde sălășluiesc acele alese suflete, unde fiecare român dator este să facă cel puțin odată în viața lui un pelerinaj pentru a-și plăti o sfântă datorie față de cei ce s'au jertfit pentru noi.

A. PETŐFI

NEBUNUL

Traducere de PETRE DULFU

Pentru ce mă tulburați?
Hai! din fața mea plecați!
Am de lucru!... Impletesc
Biciu de flacări arzătoare,
Biciu din razele de soare:
Lumea ca s'o biciuiesc!...
S'or văita dușmanii mei,
Iar eu râde-voiu de ei,
Precum răs-au ne'ndurat,
Ei, când eu m'am văetat.
Ha ha ha...!

C' așa-i viața: răs, plâns, frați!
Moartea zice: „Incetați!“
Am murit și eu, odată...
Căci în apa mea curată
Au turnat venin, cu ură,
Cei ce vinu' mi-l băură.
Și pe urmă, ce-au făcut?
Mort întins când m'au văzut,
Lângă mine toți veniră;
Se plecară, mă jeliră.
Aș fi vrut la ei să sar
Și... să le mușc nasul!... Dar:
„Nu!... Mai bine... am să-i las“
(Mă gândii „să aibă nas,
„Trupu-mi rece-a-l mirosi,
„Volnici, — până vor plesni!
Ha ha ha...!

Ș' unde mi-au săpat mormânt?
Intr'al Africei pământ.
Ci... din gropă viu mă scoase
O hienă fometoasă.
Astă fiară doar sub soare
Mi-a fost binefăcătoare.
Dar eu, după ce scăpaiu,
Și pe-aceasta o'nșelaiu.
Coapsa vru a mi-o mânca.
Eu... îi dădui inima, —
Care fu așa de-amară,
C'a murit, sărmana fiară.
Ha ha ha...!

Geaba! astfel pate, cine
Face omului vr'un bine...
Ce e omul?... Unii spun:
„Rădăcina unei flori
„Ce 'nflorește sus în nori.“
Aș! răspunsul nu e bun.
Omul este-o floare, care
Rădăcina 'n iad și-o are.
Știu dela un înțelept,
Care — judecând mai drept —
N'a fost decât un smintit,
Căci... de foame a murit
De ce n'a 'nșelat?
De ee n'a furat?...
Ha ha ha...!

Dar ce rād? când s'ar cădea
Să plâng lumea asta rea!
Chiar și-al omenirii Tată
Varsă lacrimi câte-odată.
Nu-i nici dānsul mulțumit
Lumea asta c'a zidit.
Dar... la ce bun plānsul lui?...
Lacrāmile cerului
Pică pe pământ, la noi,
Și aici, se fac ... noroiu.
Ha ha ha...!

Cerule, bătrān soldat!
O medalie ți-au dat.
Soarele-i medalia,
Nori zdrentoși sânt haina ta.
Hm, așa-i deci rāsplātit
Un ostaș care-a slujit
Ani îndelungați cinstit?
C'o medalie lucioasă?
Și c'o haină zdrențăroasă?
Ha ha ha...!

Știți ce însemnează oare,
Prepelița sburătoare
Când grăește 'n limba ei:
Pit palac?

„Fugi de femeii!“
Căci... femeile atrag
Pe bărbați mereu, șirag:
Precum marea, hāmisită,
Trage rāuri ... să le 'nghită!

Da, femeea e frumoasă,
Dar e și primejdioasă.
E venin al ei amor,
In pahar strălucitor!
O, amor! eu te gustaiu,
Și un strop din tine, vai,
Mult mai dulce mi se pare,
Ca, de miere-o 'ntreagă mare.
Dar un strop din tine, iar,
Mult îmi pare mai amar,
Ca o mare de otravă!
Marea, marea cea grozavă,
Ați văzut-o vreodată,
Când furtuni încep s'o bată?...
Și văzut ați viforul,
Așt țāran fudul,
Dārz, în māni c'un biciu cumplit
Doar din fulgere 'mpletit?...
Ha ha ha...!

Fructul, când se coace bine,
Pică din pom, nu se ține,
Copt, pământule, ești azi;
Trebue și tu să cazi.
Mai aștept o lună doară.
Dacă lumea n'o să piară:
In pământ eu sap, pe loc,
Până 'n centru-i plin de foc.
Praf de pușcă iau jos... și
Lumea 'n aier voiu svārli!
Ha ha ha...!

Epigramă

dl Th. Tucanovici, funcționar la administrația financiară din loc, a tipărit un volum de versuri: „Din lumea cugetării“.

*Pentru delictul grav, comis,
Intrând în „lumea cugetării“,
Rāsplata-și va primi, mi-am zis,
Când s'o'ntālăni cu cititorii.*

* * *

Variantă (la acelaș volum)

*Pe poarta strāmăta-a CUGETĂRII
Cu mult curaj te-ai avāntat.
Mă mir că nu-ți ard obrăjorii
De-un act așa necugetat.*

CONST. GH. POPESCU.

Henri Bergson

de VICTOR U. MOISĂ

Împlinind 80 de ani, admiratorii s'au grăbit să-i serbeze aniversarea; revistele de filosofie au scris iar „pro“ sau „contra“ lui; publiciștii s'au simțit datori să expună și de astă dată doctrina, într-o formă cât mai didactică, pentru marea public. Nimeni însă n'ar putea scrie despre filosofia lui Bergson mai frumos, mai explicit și mai captivant decât a făcut-o el însuși . . .

Deaceia bergsonismul nu poate fi prins în toată plinătatea și adâncimea lui, decât în contactul direct cu operele celebrului filosof. Intreaga filosofie a lui Bergson parcă ți se desvăluie altfel decât prin logica lui, prin demonstrațiile — de altfel puține — de cari se folosește autorul ei. Bergson e consecvent: pretinde o cunoaștere prin intuiție și te convinge de adevărul ce-l ascunde doctrina lui pe aceeași cale a cunoașterii afective.

De Bergson te apropii prin simpatie, prin trăire, ca de o poezie, ca de un fruct al unei experiențe personale. Bergson nu se lasă analizat, disecat și admis numai *în parte*. Bergson te înălțue prin vraja stilului său, presărat de metafore de îndoită valoare sugestivă și artistică, te încântă și-ți stăpânește în întregime gândirea. De aceea cu drept cuvânt s'a spus că, bergsonismul, are nu numai adepți ci și victime, în special între diletanții întru cele filosofice, împiedicându-i în dezvoltarea lor intelectuală, subjugându-i.

S'a părut multora exagerată pretenția lui Bergson de a instaura facultățile de cunoaștere afectivă ca singurele cari au contact direct cu realitatea, cari cuprind existența „în sine“ a lucrurilor. Filosofia lui apare însă într-o vreme când pozitivismul materialist domina toate spiritele. O reacțiune spiritualistă trebuia să fie cât mai puternică chiar cu riscul altor exagerări.

Sufletul care până atunci nu era considerat decât ca un organ între celelalte, o funcțiune automată a unor elemente suprapuse, e reabilitat de Bergson ca o sinteză vie, organică și personală a întregii noastre activități spirituale. Prin Bergson renaște însăși spiritualismul marilor gânditori, uitat și condamnat de materialistul secol al XIX-lea.

Pentru vremea noastră Bergson apare ca un mare revoluționar, un spirit puternic care a preluat însă tradiția dragostei pasionante pentru Viață, a dușmăniei împotriva ori căror forme conceptuale, cari diformează realitatea, inițiată de Nietzsche în secolul trecut. Bergsonismul e deci o mișcare plină de un elan dinamic, care te duce dincolo de orice formă și idee. Primatul activității și a spontanului e reinstaurat, odată cu o nouă valorificare a inițiativei individuale pe care o dă

metafizica sa spiritualistă și antideterministă. Concepția psihologiei sintetice, recunoașterea acestor „forces de sentiment“ în cunoaștere, îl pune pe Bergson pe linia tradiției marilor filosofii mistice. În antiteză cu filosofia greacă, conceptualistă și statică, intuiționismul caută să *înțeleagă* durata creatoare a vieții și a mișcării, caută și pătrundă dincolo de aparență.

Intuiția, înrudită cu „Verstehen“-ul kantian, înseamnă adeseori tot atât ca și *credință*, întrucât drumul spre certitudine în filosofia lui Bergson e în același timp un efort spre împlinirea de sine a omului care cunoaște, e o chestiune de voință, de tensiune mintală e, în sfârșit, un act de *iubire*. Ea nu neagă inteligența; o presupune și o păstrează, ba mai mult: o completează prin cunoașterea mai rodnică a concretului și a individualului. Emotivitatea este de fapt începutul ori cărei noi descoperiri, ori cărei creații. Intelectul reflexiv e mai puțin uman, adevărurile rațiunii sunt mai puțin

In paradisul meu

de PETRE PAULESCU

**In paradisul stihurilor mele,
Tristețea amintirilor își pârgue ciorchinii;
Atâtea lacrimi, atât azur și stele
Se undue ca apele luminii.**

**Cum dau în volt dactile, ca niște rândunici:
Troheii niște dropii și iambii ciocârlii
E-o mare simfonie a lucrurilor mici,
Cu umbrelt svelt de ciute cu svon și nostalgii**

**Cum înfloresc necazuri ca niște crizanteme
Și dorurile mele își înalță trup de dalii;
Și chiote se 'nmbacă în bluze de poeme,
Și crâncene balade pe file bat medallii.**

**Mă logodesc cu ritmuri cu vis înmiresmat
Și'n schitul elegiei mă tânguesc mereu
Tu dragă cititor te plimbă 'n lung și'n lat
Că-s doar poteci și drumuri în paradisul meu**

bogate, mai negative, și adeseori uită să ție seamă de aspirațiile profunde ale Omului. În acest sens intuiția bergsoniană este o cunoaștere prin forțele vii ale personalității, este o „prise de conscience de soi“ în crearea adevărului.

Bergsonismul e însă și o adevărată morală a cunoașterii, arătându-ți nu numai bucuria de a cunoaște, dar și datorită de a cunoaște; de a evita rigiditatea, de a se feri de generalizări și de stabilirea, cu pretenția de definitive, a conceptelor și ale analizelor noastre; de a încerca o adaptare a gândirii noastre la mobilitatea realității; o reînnoire neîncetată a cadrelor științelor raționale. Intuiționismul ne însuflă conștiința neîncetată a insuficienței construcțiilor noastre dialectice; face apel la experiența directă și nemijlocită a faptelor; ne inspiră sentimentul misterului și al infinitului lucrurilor materiale și mai ales al persoanelor; ne invită în sfârșit, să pătrundem prin intuiție dincolo de formule în aceea „tout de la réalité“ care este pentru fiecare dintre noi, o Ființă vie, mai mult decât un Cosmos.

Bergsonismul e o filosofie a *voinței*, o filosofie scăldată în lumina bucuriei, care nesocotește abstracțiunile factice; îi redă omului siguranța de

sine, credință în libertatea sa, în viitorul și în destinul său. Optimismul lui Bergson dă încredere, forță de a întreprinde lucruri mari, de a face ceva nou, de a fi mereu tânăr și proaspăt în cuget, de a se libera de automanisme psihologice ale vieții de toate zilele și de rutinele sociale.

Prin filosofia lui Bergson se valorifică toate puterile afective cari sunt fermentul oricărei acțiuni generoase. Morala și pedagogia se reîmpătează: prin Bergson vezi că e într'adevăr ceva de făcut, ceva de așteptat dela om. *Viața*, pare prin lectura operelor lui Bergson, o adevărată forță spirituală, divină, care dă elan omenirii, stăpânește omul, înzestrându-l cu misiunea demiurgică de a crea un nou viitor lumii, de a schimba umanitatea și de a supune materia, consacrand libertatea Spiritului: „*Les portes de l'avenir s'ouvrent toutes grandes; un champ illimité s'offre a la liberté*“ . . .

Atitudinea filosofică și morală a lui Bergson e astfel expresia genială și clară a tendințelor intelectuale inconștiente ale timpului nostru. Prin opera lui se aduce o nouă contribuție umanismului, totdeauna prezent în sufletele oamenilor superiori, și un netăgăduit sprijin democrației luminate, apanajul nezdruncinat al marilor popoare.

Bergson a fost și rămâne un reprezentant al *bunului simț*, calitate grație căreia a reușit să reînnoiască nu numai metafizica ci și psihologia, știința, teologia, pedagogia, estetica, arta și poezia. Putem zice alături de comentatorii lui că, „*La philosophie n'est plus l'ancienne abstraction deséchée, bonne pour les vieillards. C'est la surprise et la frisson de la vie meme, dans son éternelle adolescence mobile*“.

Cântec de leagăn

de D. HINOVEANU

O, de te-ai ști un vis pierdut
Prin nopți ce s'au golit în ape
Și-acel poem de început
Ți s'ar lungi cu somnu'n pleoape!...

De-ar murmura în tine lin
Amiază de târziu izvor
Și'n marmoră de cer senin
Te-ar clătina un vânt ușor!...

Reliefuri de gândire ninsă
În suflet să-ți rămână vii,
Aceste ore'n geană stinsă
S'ascundă drumuri cenușii...

Urcușul întristat în stele
Să întârzie'n duh de plante,
Pe unde culme cu argele
S'anine'n noapte diamante...

Să ți se pară cum că stai
Intruchipare'n fir suavă
Crescută într'un vârf de plai
Cu ochiul împietrit de slavă...

Epigramă

dl. M. C. a ajuns, după o serie de oboșitoare și desgustătoare umilinți, la o situație oarecare . . . trecătoare. De-acolo, printr'o manieră contrastatoare, își afirmă *autoritatea*-i ne-sfârșită și neînchipuită.

Cunosc iscusința ce te-a RIDICAT

Să ni-arăți arama-ți de emancipat.

Vezi-ți de păcate și nu fi naiv

Căci . . . nimic pe lume nu-i definitiv.

N. VAJ.

PE URMELE TRECUTULUI

Luptele de afirmare națională a unui episcop român în veacul trecut

de VASILE GAVRIȘIU

Nu prea de mult s'a împlinit un veac dela moartea arhierelui român Samuil Vulcan dela Oradea, întemeietorul de școale și mecenat al culturii românești. Este al treilea vlădică român la Oradea, urmașul lui Ignațiu Darabanth; primul episcop de Oradea fiind Moise Dragoș.

Samuil Vulcan s'a născut la 1 August 1758 în Blaj sat. După ce termină liceul din Blaj, urmează filosofia la Oradea, iar teologia la Viena în seminarul „Sf. Barbara“, de unde întorcându-se în eparhie, episcopul Dragoș îl hirotonește preot. Este chemat apoi din nou la Viena și numit prefect de studii la seminarul unde înainte fusese student; de aici trece la seminarul din Agria, apoi la cel din Lemberg, unde ajunge vice-rector. Ales canonic în 1788, el rămâne tot la Lemberg până la 1792, când se desființează acest institut. În anul 1806 a fost numit, iar în 1807 hirotonit episcop la Blaj, de către acelaș Bob, care îl hirotonise și pe înaintașul său vlădică Dărăbanth.

Ajuns episcop, caută după cuvintele sf. Scripturi, urmând pilda bunului păstor; — a aduce și alte oi, cari nu erau din șaulul său, dar care erau din ale sale. O face aceasta în 1823, când Papa Pius VII, aprobă desmembrarea arhidiaconatului *Sătmarului* cu 6 protopopiate și 72 de parohii românești dela eparhia ruteană a Muncaciului și le încorporează eparhiei române de Oradea. „Prin aceasta a câștigat f. mult episcopia, fiind poporul din *Sătmar* foarte bun și credincios“ scrie pâr. dr. I. Georgescu în istoria bisericească a sfinției sale. Luând în considerare starea și tratamentul la care se împărțeau românii din dieceza ruteană de Muncaciul, aceștia au câștigat neasemuit mai mult prin trecerea lor la episcopia de Oradea. Încă în 1776 episcopul Dragoș avea să primească jurisdicție peste comitatele: Sabolciu, *Sătmar*, Bihor, Arad, Cenad, Cisugrad și tot Banatul-Timișan. Dar episcopul rutean dela Muncaciul, Bacinski, se opune la desmembrarea comitatelor Sabolciu și *Sătmarului* dela dieceza sa, deși acestea erau locuite de români.

Pe la începutul veacului al XVII erau 2 protopopiate în *Tara Oașului* cu 40 parohii, iar în părțile *Băii-Mari* se aflau 3 protopopiate cu 100 parohii. Cum or fi trăit preoții acestor parohii, nu se știe, în orice caz foarte greu, din mila credincioșilor, căci încă de prin 1848 găsim în tot județul numai 18 parohii cu salariu sistematizat. Nu le-au lipsit însă preoții români, dintre cari unii s'au ridicat la demnități înalte. Așa este ales canonic,

încă în primul capitolu din Muncaciul, un preot român: Demetriu Ivașcu (Ivacsko) paroh în *Turț*, care era și arhidiacon în *Satu-Mare* și profesor al candidaților de preoți români. În Maramureș și *Sătmar* aflăm ca vicari substituiți pentru români pe Michail Tarasovici paroh în Sighetul-Marmației și Alexe Bonyi, parohul *Sătmarului*, cari împărțeau între dânsii salariul vicarial de 800 florini. Deoarece în seminarul din Muncaciul pe găseau și clerici români, și între profesori aflăm doi români: pe Elie Vultur și Basiliu Kövari. Nu totdeauna a fost așa. În anul 1805 este numit vicar Demetriu Böthy, probabil rutean, care era în fruntea alor 17 protopopiate în majoritate românești cu peste 124 de parohii. Astfel stând lucrurile, românii din *Sătmar* și Maramureș niciodată nu s'au simțit bine sub păstorirea episcopului rutean dela Muncaciul. Ei voiau să aibă o episcopie românească. De unde apoi, îi vedem neconținut cu cereri pe la Curtea din Viena, cu jalbă la Împăratul.

În 1790, apoi în 1802 cerându-se părerea episcopului Bacinski, acesta refuză înființarea episcopiei românești. În 1805 protopopul Petru Pop din *Baia-Mare*, trimite un memoriu lui Vulcan în privința desmembrării episcopiei rutene de Muncaciul, unde după o descriere fidelă a situației, cere ca să se înființeze o nouă episcopie românească cu sediul la *Baia-Mare*. A fost trimis acest memoriu de către Vulcan la Viena. În 1810 Consiliul locotenenței regești a cerut din nou părerea lui Vulcan. Episcopul de Oradea expune situația în felul următor: Dieceza Muncaciului este f. vastă, cuprinde 13 comitate cu 730 parohii; luând în considerare „atât binele sufletesc cât și cultura religioasă, morală și intelectuală, cer ca acest popor, care poartă trudă și năduful zilei, dar afară de Maiestatea Sa, alt patron pe nimeni nu are, să aibă episcop de neamul său, care să-l poată învăța și povățui în limba lui maternă, în care să săvârșesc și toate ceremoniile cultului divin“. Cere mai departe ca să se desmembreze dieceza Muncaciului, rămânând cu 440 parohii și să se înființele alte două episcopi noi: una a Eperješului cu 135 parohii, iar pentru români să se înființeze una la *Baia-Mare*, de care să aparțină cele 155 parohii din *Satu-Mare* și Maramureș, apoi 91 din districtul Chioarului și 148 parohii din comitatul Solnocului de mijloc, acestea luate din dieceza Făgărașului, deoarece aceasta cuprinde peste 1200 parohii. La aceasta s'ar învoi și episcopul din Blaj, Ioan Bob. Tot episcopul Vulcan e de părerea că reședința

noiei episcopii ar putea fi mănăstirea Iesuiților din Baia-Mare, iar pentru dotarea noului episcop i s'ar putea da abația de Szent-Jobb din județul Bihorului.

În 30 Aprilie 1811, Împăratul a hotărât desmembrarea diecezei de Muncaci și cere episcopului Vulcan ca să trimită 2 delegați la ședința ce se va ține în cauza aceasta, la Buda în 27 Iunie 1811. Au mers canonicii: Iosif Silaghi și Simion Bran, însă cu toate stăruințele celor doi canonici români, cererea episcopului Vulcan nu a fost îndeplinită întocmai, ci s'a hotărât numai înființarea episcopiei Eperješului și trecerea a lor 72 de parohii din Sătmar la episcopia de Oradea, chiar și a celor rutene pentru ca să nu se încurce administrația civilă. Episcopul Vulcan nemulțumit de acest rezultat, face o altă jabbă în 11 Septembrie, tot cu cuprinsul celei din anul trecut. Abia în 6 Februarie 1816 Consiliul locot. regești comunică prin decret că, această chestie, este rezolvată în felul cum a hotărât comisia din 27 Iunie 1811 în Buda. Cu 7 ani mai târziu, în 3 Iulie 1823, a urmat aprobarea Papii Piu al VII-lea prin Bula: „Imposita Umilitati Nostrae“, care a fost publicată de episcopul latin din Oradea Iosif Vurum ca delegat al Papii, în prezența episcopului Samuil Vulcan, A. Pocsy al Muncaciului, și a delegaților celor două Capitle și a mai multor preoți din parohiile desmembrate. Ca să preia actele oficiale și pentru împărțirea fondurilor a fost trimis la Muncaci protopopul Basiliu Kövari al Sanislăului. Astfel se împlineste dorința în parte a Românilor din Satu-Mare de a ajunge sub părintească păstorie a unui vlădică român. Pe când Românii din Maramureș au mai trebuit să îndure stăpânirea Rutenilor încă 29 de ani, până ce se înființează episcopia de Gherla la 1853.

Pe lângă această mare binefacere românească, episcopul Samuil Vulcan înființează la 1828 liceul din Beiuș, care este al doilea liceu românesc în ce privește vechimea lui, după cel dela Blaj.

Fără a mai insista asupra celorlalte instituțiuni culturale întemeiate de acest episcop, ne vom mărgini a arăta câteva din luptele acestui vlădică, purtate contra influenței sârbești, care amenința neamul românesc din Banat.

Ca răspuns unei scrisori a cancelarului conte Erdödy, Vulcan scrie următoarele: „Românii de aici, în serviciul divin se folosesc numai de cărți tipărite la Blaj, București ori Râmnic în Muntenia, în care domnitorul se cheamă „Domn“ sau „Stăpân“, deci nu pomenesc pe Împăratul Rușilor. Sârbii însă se folosesc de cărți tipărite în Rusia, în anul 1763 în cari numele „Țarului“ e tipărit cu litere mari, se poate întâmpla că fie și numai din nebagare de seamă, ori din nepricepere să fie pomenit și Țarul.“ În urma acestui răspuns s'au tipărit cărțile ritualelor românești la tipografia Universității din Buda, într'o frumoasă ediție.

La o altă scrisoare răspunde: „Sârbii au puțină grijă de cultura poporului român“, aceasta cu ocazia aniovarii directorului școalelor române ne-unite din Banat, a lui Grigorie Obradoviciu de către Nestoroviciu, inspectorul școalelor naționale sârbești, deși în cele 3 comitate din Banat a înființat 336 școli românești și 24 mixte pe care le frecventează 11.612 școlari români și 3.085 sârbi. Cu toate acestea a numit în locul unui român pe Luca Kengyblasz, care nici nu știe românește.

Cere apoi, că precum în Ardeal, adică la Sibiu, este numit episcop Vasile Moga, un român, tot așa și în diecezele Aradului, a Timișoarei și a Vârșetului să fie numiți episcopi români, căci numai în Bihor sunt 274.604 Români, iar în cele 3 dieceze pomenite, sunt 960 parohii românești și numai 121 sârbești.

Despre Vulcan spunea primul episcop ortodox neunit al Orăzii, *Roman Ciorogariu*: „Acolo, unde s'a înfăptuit aceea mare operă culturală a românilor, a fost și binecuvântată mâna episcopului Samuil Vulcan din Oradea. El încurajează și tinde mână de ajutor lui Moise Nicoră și Dimitrie Țichindeal la deschiderea porților Burgului pentru deputații din Arad. Este un gest de om care nu-și precupește marea sa autoritate pentru interesele superioare românești“. (Cuvântarea din 31 Mai 1928.)

A mai cerut ca să se introducă la toți românii fără deosebire de confesiune, uniți sau neuniți, literele latine în cărțile bisericești.

Dacă luăm și prietinia sa cu S. Clain și Gh. Sincal precum și sentimentele de mulțumită și recunoștință ale acestora, se poate spune că s'a împlinit într'adevăr proorocia bătrânului prepozit, Gh. Farcaș, rostită la instalarea lui Vulcan ca Vlădică al Orădiei: „Salve praesul, pater, protector, decus, gloria et ornamentum nationis Daco-Romanae: amor, spes et felicitas Universi cleri Greco-catholici Magno-Varadiensis!“

MĂRȚIȘOR

de VICTOR ILIEȘIU

**Pe-ogorul Cerului cu nori de vis,
Eu am plecat cu plugul gândurilor bune.
Tăiat-am brazdă de avânt deschis,
În chiote de vers și caldă rugăciune.**

**Am semănat din grâul de lumină
Ca să rodească spicul dorurilor albe.
Și'n claviatura unei doine lină,
Voiu strânge roade însutite pentru salbe.**

**Crăiasa mea din basmul fermecat
— Frumoasă arătare printre astre —
Te-așteaptă azi un prinț al visului mirat,
Să-ți dărue luceferi și salbele albastre.**

Moartea artificierului

de LUCIAN M. GEORGIU

Cerul începu a se împânzi cu stele. Deasupra „Cororului“, plutea parcă ceva de plumb. Sirena dela fabrica de coacs suna lung ca o stingere în curtea unui regiment întors dintr'o manevră regală.

Coborîse ultima colivie cu mineri în puțul principal. Puțul înghițise azi numai 11 soboli. Intre straturile de cărbune și viermii cari le răscoleau zilnic, se încheiase un armistițiu de 24 ore.

— Opreanu Constantin!

— Aici sunt! răspunse somnoros maestrul minier, aruncând pe masa crăpată de brad, registrul de inspecție.

— Domnule Opreanu treci, te rog, pe la toate locurile de muncă și nu fi supărat, am fost și eu de serviciu în noaptea Invierii.

Din baia maistrilor mineri se auzeau înjurăturile artificierului Murda Vasile.

— Mama și sfîntul vostru de hoți, nici de Paști nu o să vă săturați de cărbuni.

Maistrul principal, Modica Adalbert — omul insp. Marinoiu — trecu în camera învecinată să nu-l audă înjurând. Incingându-și, cu mișcări lenese, chimirul înțesat cu amorse „vechi“ și „pe timp“, artificierul mai înjură încă odată în loc de „bun noroc“ și trecu pragul biroului.

— Craiovan Mihai!

— Aici!

— Simon Alexandru!

— Aici!

— Krumpaschi Ludovic!

— Hier!

Răspunsurile soseau somnoroase, lenese, în seara Invierii.

Dinaintea ascensorului așteptau doi copii cu lădițele de explozibil.

Patru lovituri urmate de alte două mai scurte, un uruit prelung de lanțuri și colivia porni încet. Trei minute, alte trei lovituri și minierii erau prizonierii întunerecului opt ore.

Galeria îi înghiți lacom.

De unde începea „Nordul“ și „Vestul“ puțului se despărțiră. Un ultim „noroc bun“ silit și tăcerea era din nou stăpână peste întunerec, peste inimi, peste tot.

În gura suitorii, artificierul se opri. Iși descinse chimirul cu amorse. Așeză încet lădița cu explozibil. Aștepta ceva. Un șobolan îl privi mirat. Cu un gest de scârbă Murda

il alungă.

— Ci, mai lasă-mă în pace.

Suitoarea era astupată de cărbunele din schimbul trecut. Șase rostogolitori se chinaseră aproape două ore fără nici un rezultat. Cărbunele nu voia să alunece în jos.

Infuriat că nu poate ajunge mai ușor la stratul de cărbune dela orizontul V, artificierul porni din nou drăcuind, târându-și ciubotele printre bulgării de șist depe galerie.

După aproape o oră de mers, ajunse la stratul principal. Echipa lui Voina perforase șapte găuri. Erau ca ochii unui monstru. Trebuiau „pușcate“.

Ca trezindu-se din somn, artificierul „bură“ repede cu mișcări nervoase.

Desprînse sârma care îi înconjura mijlocul și retras în partea stângă a galeriei, după o armătură ieșită mai în afară, întorcea cu mânerul mașina de împușcat.

Un fior îi străbătu șira spinării.

Încărcase dinamită în loc de explozibilul nou „Aninit“.

Șapte pocnituri surde, la intervale scurte și o flacără albastră învălui tot. Tavanul se prăbuși. Cădeau pietrele și bucățile de cărbune ca o avalanșă în munți îndepărtați.

Cu o mână înțeleștată pe conducta de apă cu una pe a aerului comprimat, artificierul se sbătea ca un șarpe în mijlocul unor ierburi aprinse. Mai răsună o ultimă bubuitură. Artificierul se stîngea încet ca un Christ — cu un zâmbet de resemnare pe buze.

Pompele cântau cărbuni.... cărbuni.... cărbuni.... cărbuni....

Din colonia Ferdinand învățătorul Mitlotiu cobora obosit pe scările de piatră cu brațele atârînd de-alungul trupului butucănos. Era amețit ușor.

— Noroc!

— Noroc!

Minierii se întorceau dela Inviere.

Zorile se revărsau roșii ca sângele celui mort pentru adevăr. Creasta pădurii părea cuprinsă în flăcări.

O ciocârlie risipi tăcerea dimineții ca să-i răspundă o sirena de peste dealuri, de departe.

Primăvara era peste tot.

În adânc la 760 metri un șobolan mirosea ciubotele artificierului. În genunchi lângă ciubotele maistrului minier Opreanu plîngea încet murmurând: cărbuni... cărbuni...

Nouă mineri cu spinările — arc — se îndreptau spre lumină.

INCREȘTĂRI

Probleme culturale în regiunea noastră

Credem potrivită o încreștere la acest loc a faptelor culturale locale, care ni-au reținut atenția. Sântem pătrunși — fără de convertire — de adevărul supremației culturalului și-i subordonăm toate domeniile de manifestare socială. Convingerea noastră își are izvorul în bogatul zăcământ sufletesc al Românilor, crescut și nutrit ca ființă de unitatea culturală, ce-a menținut cadrele firești ale neamului nostru.

O deosebită mențiune o îndreptăm spre luminoasa conferință ce ni-a ținut-o în cadrele Asociației Profesorilor Secundari și a „Astrei“, d. *Profesor Universitar Dr. SEVER POP*, titularul catedrei de limba română și dialectele ei, dela Universitatea din Cernăuți. Momentul expunerii unei conferințe cu titlul de „*Cum se reflectează credința strămoșească în graiul nostru*“, fusese fericit ales, întru cât trezește interesul pentru preocupările culturale în vremuri de acestea când toți fug din fața spiritului sub motivul altor preocupări și raționamente mai palpabile și deci — după ei — mai arzătoare. Este o greșală fundamentală, care dealtfel își are tâlcul ei.

Conferențiarul a făcut o documentată expunere prin proiecția mai multor hărți din marele „Atlas Lingvistic Român“ redactat de dsa sub diriguirea dlui Prof. Univ. Dr. Sextil Pușcariu directorul „Muzeului Lîmbei Române“. Ni s'a redat sensul creștin latin al credinței noastre. Toate cuvintele demonstrate verifică un adevăr unitar de credință, de limbă și de suflet. Iar ca o consecință, limba română se arată în structura ei neschimbată, ca o comoară de energie, păstrată de-a-lungul veacurilor. Este titlul de glorie al nostru, titlu care nu poate fi uzurpat de nimic.

Asemenea credințe puternice în fenomene culturale le-am dori cât mai larg difuzate, spre a se putea închege odată acel spirit de largă pătrundere în încrederea ce trebuie s'o avem în destinul nostru.

Ședințele cercului Asociației Profesorilor, deși restrânse prin cadrul strict profesional, sânt totuși remarcabile străduințe de preocupare culturală. Inițiate modest, cu nu prea multe atențiuni de participare efectivă, aceste ședințe vor fi de sigur imitate de alte categorii de intelectuali, ceea ce va contribui mult la crearea unei atmosfere de

adevărată intelectualitate.

Până în prezent au făcut comunicări pe lângă președintele d. prof. V. Scurtu, dnii prof. Eftimie Pandrea despre „Chiuituri“, o amuzantă și prețioasă disecare a vervei populare, d. prof. Silviu Tâmaș despre „Pentru ce s'a descoperit așa de târziu America?“, documentată și lămuritoare expunere și d. prof. Mihail Rațiu cu „Problema înconștientului“ pe care ni-a explicat-o amplu în termeni sobri și edificatori, căutând să prindă în ansamblu toate manifestările produse în acest domeniu.

Sub lumina altor preocupări, condeii își declină competența. Nu pentru că nu ar vrea, ci pentru că n'are ce înregistra.

OCTAV RULEANU.

Scamatorul cultural — Intr'unul din numerele trecute din revista **Curentul magazin literar**, dl **Radu Gyr** se ocupă de problema „scamatorului cultural“, tipul atât de des întâlnit în viața noastră culturală. Citind rândurile distinsului poet al **Cununilor uscate** m'am gândit la tufoasa noastră turmă de poeți și scriitori **tineri**, la multele și inutilele reviste cari banalizează cea mai frumoasă activitate a spiritului omenesc printr'o cruntă lipsă de autenticitate și extraordinară sărăcie intelectuală. Intr'adevăr, în cele mai multe din producțiunile noastre, nu suntem altceva decât niște scamatori culturali. Scamator este poetul care afectează o participare la esența problemelor umane, mascând lipsa de fond printr'un metaforism facil și încurcat. Scamator este esseistul care se ocupă de probleme pe care nu la cunoaște decât la suprafață, căzând în cea mai ordinară confuzie de planuri. Scamator este criticul care nu se conduce după considerațiuni estetice în foiletoanele sale, ci numai după obligațiunile sale de ordin social, prietenie, etc. Scamator este gazetarul care scrie note despre cărți pe care un le-a citit niciodată, despre care doar a auzit vorbindu-se la cafenea, sau în redacție. Scamatori suntem noi toți, atunci când afectăm că avem o cultură literară încheată. fără să știm pe dinafară niciun vers din **Homer**, **Dante**, sau **Leopardi**. Dl **Ra-**

du Gyr a avut fericita idee de-a aduce în discuție o problemă de mare acuitate a culturii noastre, problemă de rezolvarea căreia atârnă viitorul spiritualității românești și intrarea noastră în universalitate.

Scepticism. — Am avut cu cineva, nu demult, o discuție serioasă asupra caracterului specific al spiritualității românești. Distinsul meu interlocutor era foarte sceptic refuzând acestei spiritualități un destin catedralic. Ceea ce ne caracterizează pe noi, spune-a dânsul, este confuzia de planuri. Acel misticism atât de mult discutat în cultura și literatura noastră, nu este, în ultimă analiză, decât o confuzie. O poziție rectiliniară este imposibilă în cadrul acestei spiritualități. Suntem sortiți să zidim totdeauna biserițe, cu colțuri umbroase, minunate, poetice, dar niciodată catedrale. Scepticismul prietenului meu avea o motivare destul de serioasă. Totuși, oricât de comodă ai fi această poziție, care într'un fel scuză o ratare personală, (să mă ierte scepticul partener) ea nu este deloc laudabilă și nici justă. Eu constat cu mare mulțumire că până în prezent România a cunoscut cea mai frumoasă evoluție posibilă. Să ne gândim numai la realizările din ultima sută de ani, pe toate terenurile. De ce atunci, urmând aceeași evoluție normală, minunată, n'am putea crede că vom participa nu peste mult și noi la universal, ca atâtea alte neamuri cari au cunoscut oarecând și ele stadiul nostru cultural de azi? Niciodată entuziasmul n'a fost zădărnice. Scepticismul d-tale, dle interlocutor, este dăunător, imoral și neromânesc. Oricâte cuvinte bune aș avea pentru inteligența și lectura dumitale, mă doare această lipsă de încredere în forțele și virtuțile acestui neam.

Sonia Mugur

SELMA LAGERLÖF a murit. Celebra scriitoare învățătoare s'a născut într'un sat înzăpezit — Marbacka Värmland — Suedia — în 20 Noemvrie 1858, dintr'o familie de oameni ce-au cunoscut munca din greu.

Recunoașterea însușirilor ei de scriitoare a sosit cam târzior e drept — învățătoarea din Landskrona avea pe-atunci 32 ani — însă a sosit deodată cu consacrarea numelui său.

Și aceasta se datori unei întâmplări. „Un ziar feminin din Stockholm organizase un concurs de literatură, la care Selma Lagerlöf luă parte, trimetând primele capitole din „Goesta Berling“, minunată și fantastică epopee a țării sale. Câștigă

premiul; iar fantezia, prospețimea și pitorescul operei ei stârnesc entuziasmul popular în toate țările vechei civilizații dela Nord. *Goesta Berling* apare în curând în volum, e tradusă în toate limbile culte și institutoarea din Lonskrona, și cartea ei dîntăi, câștigă repede renume universal.

După acest cap de operă al literaturii epice moderne, care este *Goesta Berling*, scriitoarea suedeză pășește din succes în succes, dăruind legende, povestiri, romane, a căror atmosferă depășește cadrul obișnuit și care cuceresc sufletul cititorului de pretutindenii prin originalitatea lor, prin împletirea fantasticului cu realul, prin umana înțelegere a vieții mărunte. Intre cele mai cunoscute creațiuni ale Selmei Lagerlöf sunt: *Ierusalim*, *Munkytan*, *Jans Heimveh*, *Sfânta viață*, *Întoarcerea la Värmland*, *Cărușul morții*, *Anna Schwärd*, etc.

Un loc de frunte în această mare operă îl ocupă *Minunata călătorie a lui Nils Holgerson*, o comoară a literaturii pentru copii, tradusă și în limba noastră, operă care desfată deopotrivă și pe oamenii mari.

În ultima vreme, deși la adânci bătrânețe, Selma Lagerlöf și-a tipărit amintirile sub titlul *Jurnalul Selmei Otilia Lovisa Lagerlöf*.

În 1909, scriitoarea este distinsă cu premiul Nobel pentru literatură. Mai multe universități au proclamat-o *Doctor honoris causa*. Academia suedeză a ales-o membră. Guvernul țării sale i-a acordat cele mai înalte decorații; iar la împlinirii vârstei de 70 ani, ministrul Franței la Stockholm i-a încredințat *Legiunea de onoare*.

Anul trecut, cu prilejul împlinirii a 80 de ani, Academia suedeză a înmănat, glorioasei ambasadoare a culturii nordice, cea mai înaltă decorație — *Golden Jelong* —, decorație ce se acordă numai în cazuri de excepțională prețuire. Și Suedia e țara care ști prețui adevărata valoare a artiștilor ei.

CONST. GH. POPESCU.

— XX —

TREC ORELE...

de C. PĂRLEA

Orele au bătut una câte una
Și gravurile au inlemnit pe pereții vechi.
Voevozii se înșiră perechi, perechi,
Depart, undeva, se ascunde luna.

Incet ca într'o simfonie ea nu e
Decât vechiul din galben de ceară
Seara cînd tristețile or să ne moară
Pe lutul amintirilor cum neagra statua.

Orele trec una câte una și cînd
Moartea se oprește la fereastră din nou
Săliile lungi cu metalic ecou
Stau iarăș ciudate veghind pe mormînt...

DĂRI DE SEAMĂ

CĂRȚI

Petre Ghiață

LUPUL CENUȘIU

editura Ideia lei 60.

Și de data aceasta, ca și'n atâtea alte rânduri, autorul „Generației tinere“ ni se înfățișează cu o scriere care stârnește un viu interes dela primele șire.

În paginile ei se evocă, cu o îndemânare care stimulează lectura până la pasionare, uriașa personalitate a aceluia ce a priment în întregime viața unui popor cu adânci rădăcini în tradiție și care a fost Kemal Atatürk.

Evidențiindu-ne momentele mai culminante ale mișcării kemaliste, autorul reușește să facă din **Lupul Cenușiu**, prin bogăția noutăților contribuitoare, cea mai serioasă și cea mai completă lucrare asupra fenomenului turc contemporan.

În adevăr, dl **Petre Ghiață** a avut o fericită inspirație dăruindu-ne această prețioasă scriere. Ne obișnuisem — cum spunea cândva dl Mircea Eliade într'un documentat articol — să privim, să ascultăm și să ne preocupăm numai de ceea ce se petrece în apus. Orientul, cu tot farmecul și cu toată vastitatea problemelor lui, cu toate neegalatele însușiri ale unora din oamenii săi, nu ne interesa, fiindcă nu ne prea venia în minte să ne'turnăm privirile aten-te în acea parte. Ne-am făcut și ne facem încă, un punct de onoare din a ne arăta preocupați, interesați și ultra informați asupra a tot ceea ce se fierbe în apus, neiertându-ni-se acest lucru dintr'o mândrie rău înțeleasă, pe când necunoașterea celor mai elementare stări petrecute în orientul, oricât de apropiat, nu ni-se observă, ni se scuză, astfel de preocupări fiind socotite, mai mult ori mai puțin retrograde.

Dl Petre Ghiață, ca de-obicei, a pus în discuție o lucrare care ne răstoarnă șirul preocupărilor, întorcându-ne privirea îndărăt pentru a ne dovedi, la adăpostul unui material documentar controlat științificește la cele mai autentice și mai bune resurse, vigoarea unui popor și geniul lui Kemal Atatürk care prin pregătirea și perspicacitatea politică excepțională, lasă în umbră cele mai strălucite și mai cunoscute figuri europene.

Printr'o analiză obiectivă și'ntr'un stil propriu care face deliciul cititorului, dl Petre Ghiață își trece lectorul atât prin anii copilăriei Ghaziului Mustafa Kemal pe când, „pă-zea vitele și se antrena înpușcând în fiecare dimineață păsările de pradă care încercau să-i atace vitele dela ferma unchiului său“ cât și prin toate peripețiile din viața de mai târziu a conducătorului și făuritorului Turciei moderne, care încă din adolescență sesizase principiul fundamental al unei mișcări politice: „**dinamismul credințelor și simplitatea soluțiilor asigură triumful**, nu mulțimea azeziunilor sau numărul mare al personalităților conducătoare. Problema șefului este declisivă în determinarea și succesul unei mișcări de mari proporții, masele se câștigă ușor, fanatismul se deslănțuie ulterior, dacă există un singur om care crede în ce spune și știe să spună, tot timpul, ce trebuie.“

Lupul Cenușiu e scrierea cu care lectorul se va împrieteni imediat pentru a-i savura din plin abundența informațiilor pilduitoare, pline de interes și de învățăminte.

Ion Tolescu-Văleni

SANZIANA

poeme, editura Cugetarea.

Talentatul și prețuitul nostru prieten, **Ion Tolescu Văleni**, cu ale cărui roade cititorul s'a mai întâlnit atât în paginile **Afirmării** cât și a atâtor alte publicații de mare prestigiu literar, ne-a procurat, prin volumul acesta de față, plin de gingașe stihuri și de obsedante și clare imagini, o rară bucurie și-o neîmpărtășibilă plăcere și bucuria ne e cu atât mai mare cu cât, în frageda lui tinereță, întrezărim robusticitatea unui matur talent.

Poemele din **Sânziana**, împărțite în „Sete de lumină“, **Popas**, „Sânziana“, **Ungher de rai**, „Viori slavă“, **Tărături** și „Caietul meu“, se vor strecura pe nesimțite în mintea și inimile cititorilor înțelegători ai versului și le vor procura, pe lângă o deosibită desfătare, o mare încredere în autor, în sublocotenentul **Ion Tolescu-Văleni**.

Nu vom încerca să desprindem din poemele prietenului **Tolescu-Văleni** ideile care străbat frumusețea versului. Vom rezerva această situație de-a dreptul cititorului pe care-l vom pune, pe această cale, în fața creației pure.

Iată de exemplu duiosia tulburătoare din ultimile două strofe din **Sete de lumină**:

Sunt ochi fără lumină și'n funduri
de Ocean

cresc rază ferecată, grăunțe de
mărgean.

Pământul mă sugrumă și'n mreji
adânci de vise
mă 'ngroapă nepătrunsul tăcerilor
închise.

O, vânt pierdut în straie de beznă și
mister
du stinsa nestemată pe-al bolții
colier...

C. Săteanu

MUȘCHETARI LITERATURII
ROMÂNE MODERNE

tip. „Presa Bună“ 1940. Iași.

și cântul ce se frânge prin neguri
de genune
înaltă-l lin spre ceruri pe luminoase
strune.

Alături de eleganța și perfecțiunea acestor versuri vom înfățișa acum, pentru frumusețea și persistența imaginii, din ciclul „Popas“, primele două strofe din poezia **Mama:**

Parcă-i ascult fuiorul prin livezi
în umbra asfințitului de ceară,
cum răsuțește vis de tămăioară,
de nenufari tăcuți și de zăpezi.

Toți nucii-mi povestesc de ea 'n
grădină...

Nu-i fir de busuioc să nu o știe.
O! mamă, azi ți-e tâmpla argintie,
dar sufletul tot rouă și sulcină.

Pentru aceleași motive redăm și Iși
cântă'n lacrimi trista ei iubire, din
ciclul „Sânziana“:

Firave mâini îi unduiesc pe clape
ca toamnele târzii pierdute'n ape...
Din altă lume-i cresc lumini pe-
aproape

lângă surâsul morții sub pleoape.

*

Iși cântă'n lacrimi trista ei iubire...
Și-au aplecat toți macii fruntea'n
glastre.

Iși cerne umbra frunzele sihastru...
Plâng depărtările'n grădini de
amintire.

Anii în jerbe crude-și ofilesc
stihile'n cerceii cu opale...

Buzele pârghuite'n rod ceresc
se sting acum sub tremurări de
viste pale.

Și-aude razele cum sburdă 'n zarea
albastră

și cum Prier își bate fluturii 'n
fereastră...

O! lacrima, ce blândă ți-e, fecioară,
și cât de crudă-i primăvara de
afară!

În fiecare pagină, din cele una
sută zece câte însumează volumul,
lectorul va găsi toată delicatetea și
strădania sufletului său tânăr, entu-
ziast și ales.

Sânziana, a fost recomandată publicului și de marele nostru Nichifor Crainic care a spus printre altele: „Cartea aceasta este **inimă tânără** din a cărei lumină se revarsă duhul mistic al ethosului autohton“.

Autorul acestei broșuri, suficient de popular în lumea slovei scrise pentru a indica o garanție și-a atras atenția asupra unei lucrări ce-i poartă numele, prezintă de data aceasta publicului, într'o sumară formă didactică, momente din viața celor patru mari scriitori și buni prieteni între ei: **A. Vlăduțu, I. L. Caragiale, Delavrancea și Coșbuc**, precursorii literaturii române contemporane.

Pentru publicul acela comod care are prea mult timp de hoinăreală și de plictiseală și prea puțin contact cu farmecul întremător al slovei, scrierea de față e o contribuție lămuritoare, modestă și potrivită întru cunoașterea vieții acestor mușchetari, cum atât de inspirat se exprimă autorul. Pentru celălalt public însă, pentru publicul care n'are timp să se plictisească, pentru publicul acela împrietenit cu binefacerile cuvântului tipărit, care printre altele e și distrugător de plictiseală, lucrarea dlui C. Săteanu e doar un palid prilej de reamintiri și de întregiri.

Inspirat la izvorul limpede al scrierilor din iradiant volum al dlui I. E. Torouțiu, **Studii și documente literare**, autorul Mușchetarilor — de parte de-a aduce vreo contribuție la istoriografia Junimei pentru simplul motiv că în afară de Caragiale ceilalți au avut prea puțin de-aface cu Convorbirile Literare iar atât cât au avut-o a limpezit-o categoric dl I. E. Torouțiu în volumul amintit — a știut însălla cu măiestrită îndemănare diverse motive pe cari le credea necunoscute dar care, cu toată străduința dsale, erau de mult și încă prea notorii. Dar o repetiție, în definitiv, pe-o astfel de temă, nici odată nu strică. Îi lasă cel mult indiferenți pe unii.

Numai că, dl Săteanu, ciupind și de ici și de colo, nu a controlat cu suficientă severitate materialul documentar. Astfel, și din fericire nu

e vorba și de alte cazuri, în capitolul: **Cazul dela Piatra-Neamț**, unde-i vorba de Caragiale, s'a strecurat o eroare. Invocând lucrarea fostului primar al orașului Piatra, **D. Hoge**, cunoscut bun însă nu bun prieten al lui Caragiale, spune că autorul **Năpastei** ar fi fost profesor la Piatra-Neamț. E o inexactitate aceasta cu atât mai mult cu cât nici **D. Hoge** însăși nu afirmă acest lucru, știut fiind că autorul **Scrisorii pierdute** a fost în județul Neamț, a găzduit în Piatra-Neamț și era cunoscut în Piatra în calitate de revizor școlar. De revizor școlar nu de profesor. În legătură cu această meserie a „Conului Iancu“ ni-au rămas o serie de glume pline de haz dintre care și aceea cu iapa unui popă bețiv, pe care revizorul Caragiale o împrumutase pentru a se duce călare să-și facă ceva inspecții, iapă care, atunci când voiai s'o apuci la dreapta, trebuia să tragi de hăț la stânga și invers, nărav pe care redactorul **Moftului Român**, nu i-l cunoștea haramului și din cauza căruia n'a putut să-și facă omul, revizorul, datoria trebuind să se întoarcă din drum. Desigur că această întâmplare glumeață, care a rămas „de poveste“ și care singură indică calitatea lui Caragiale în Neamț, i-e cunoscută și dlui C. Săteanu. Probabil autorul Mușchetarilor — vorbim de dl Săteanu nu de **Dumas** — îi zice profesor știindu-l c'a avut un rost în cadrul tagmei dascălești și că'n Moldova e o uzanță de a se investi cu titulatura de profesor pe oricine-i știut dascăl, fie de țară fie de oraș, fie de curs primar, fie de grad secundar.

E drept, Caragiale, a **suplinnit** câtva timp la un liceu în București, a fost, însă, profesor, nu însă la Piatra-Neamț.

Oricum ar fi, broșura dlui C. Săteanu își are meritele ei și, ca orice altă scriere, natural, și scăderile ei. În orice caz lectura ei Va reduce în minte, intelectualilor exigenți, — dacă broșura se va strecura până la acele mâni pretențioase — anumite completări din lucrările serioase apărute.

CONST. GH. POPESCU

RĂBOJ

Vineri 5 Aprilie c. ora 19 seara se va ține primul *Proces-Literar* organizat de revista noastră. Desbaterile vor fi în jurul romanului dlui Victor Ion Popa, *VELERIM* și *VELER DOAMNE*.

Locul procesului îl vom anunța la timp prin cotidianul nostru local *Conștiința Română*.

Participarea fiind gratuită, amatorii unor astfel de preocupări, vor putea lua parte atât la desbateri cât și la discuțiuni. La discuțiuni însă cu condițiunea de a fi făcut lectura lucrării amintite.

După știutele șezători literare organizate altădată de *Afirmarea*, *PROCESUL LITERAR* ce se va ține în 5 Aprilie c. e primul de acest fel în aceste părți din seria celor ce urmează a se ține regulat de-acum înainte.

* * *

Mare adevăr s'a spus când s'a afirmat: „Cu cât te impui într'o realizare, cu atât invidioșii și uneori chiar dușmanii, cresc, se înmulțesc“. *Barremul ascensiunii e în raport cu dușmanii ce ți-i creezi*.

* * *

Scriitorul român, prof. *Alexandru Marcu* de la facultatea de litere din București, autorul *Itinerarului Adriatic* și-a atâtor alte prețioase și documentate scrieri, studii ori traduceri, a fost elogiât cu marele premiu italian pentru literatură „*San Remo*“. Premiul este în valoare de 50.000 lire italiene și este pentru a doua oară când se acordă unui străin.

E o cinstire deosebită și pe deplin meritată pentru scriitorul și profesorul român *Alexandru Marcu*, cinstire care se răsfrânge asupra întregii intelectualități românești, cu atât mai mult cu cât dintre cei 48 scriitori din 15 națiuni concurente și 65 lucrări prezintate, jurul italian, format din academicieni și prezidat de însăși ministru Educației Naționale al Italiei, a acordat acest premiu, spre mândria noastră, unui Român.

* * *

Mintea stătută, lipsită de serioase preocupări, a unora e ca și apa stătută a bălților. Se cuibăresc în ea viermii tuturor răutăților.

COMITETUL pentru premiarea scriitorilor tineri, ce funcționează în cadrul Fundației pentru literatură și artă „Regele Carol II“, a premiat ia concursul deschis, versurile în manuscris, a dlor:

MIRCEA BODEA — Buzău — INCANTAȚII și

CONST. VIRGIL GHEORGHIU pentru *CALIGRAFIE PE ZĂPADĂ*, volume ce vor apare, în scurt timp, editate de Fundații.

* * *

Schopenhauer, marele filosof german, — pe care un distins intelectual sătmărean îl credea muzicant îndărătnicindu-se să susțină morțiș pentru a mă convinge de aceasta, — spunea cândva: *După cum mizeria este flagelul nesfârșit al poporului, PLECTISEALA este flagelul societății, așa zise, instruite*.

* * *

N'am trimis revista oricui. Și-acelor cărora li-am trimis-o n'am trimis-o numai din dorința de-a scoate un ban pentru a face față cheltuielilor ce ne sufocă și ne pune, uneori, pe gânduri. Am trimis-o, cu socoteală, anumitor persoane; aceluia pe cari i-am crezut noi că merită să li-o trimitem, aceluia pe cari i-am crezut deprinși cu astfel de preocupări, intelectualilor.

Fără să fim însă prea surprinși am constatat că unii dintre acei pe cari i-am onorat cu încrederea și aprecierile noastre, când a fost vorba de plată, ni-au returnat revista — și asta încă n'ar fi nimica, în definitiv unui intelectual i se scuză diverse preferinți, diferite mofturi — cu mențiunea, pe revistă sau pe chitanța despre achitarea sumei, fără pic de jenă, absolut categorică: „N'am eu timp pentru astfel de lucruri“ — acest eu subliniat are eul lui și aerele lui.

La fel *altcineva*, ne trimite o astfel de vorbă, tot scrisă: „După ce se vor mai liniști lucrurile“, adică . . . stai să vedem de-om avea pace sau războiu cu alte cuvinte . . . de ce să risc o sută de lei când aș putea avea și eu o pleacă pe urma . . . războiului, ca și cum noi am fi avut toată liniștea pentru astfel de treburi . . . De!

O altă persoană, în numele altor persoane intelectuale, ne comunică: „N'avem noi bani și pentru reviste“, avem însă pentru rujuri, cinema-uri, diverse dichisuri, etc, zicem noi. Pentru astfel de trebuințe ne'mprumutăm dacă n'avem și tot avem. Și de ciudă.

E și aceasta o mentalitate. ce să-i faci!

CONST. GH. POPESCU.

Moartea prematură a profesorului **Nae Ionescu** a produs, atât în inimile admiratorilor cât și în acelea ale adversarilor, sincere și unanime regrete.

Iată ce-a scris, la vestea morții, fostul său prieten de condei și de intenții de altă dată, dl **Pamfil Șeicaru** dir. ziarului „Curentul“.

„O moarte neașteptată pune un punct tragic, sbuciumatei existențe a lui **Nae Ionescu**. O fascinantă inteligență, comunicativ până la seducție, cu un minunat dar de desfășurare a ideilor, dând logicei o supleță persuasivă, s'a risipit în lecții audiate cu asiduitate de studenții cari îl admirau, în articole de ziar sau de revistă, pentru a nu afla răgazul unei opere de sinteză.

Păstrez amintiri mai vechi, din îndepărtării ani, când în paginile „Cuvântului“ am scris împreună manifestul Statului Corporatist, anticipând procesul de descompunere a partidelor și vin acum să adie frânturi din gândurile ce se infiripau în nopțile de controversă, cu scipiri de paradexe, cu adevăruri fulgerate printr'o ironie, în acea cadență vioaie a unei generoase tinereți. Șoaptele trecutului coboară cu o undă de melancolie, îngână păreri de rău pentru ceea ce s'a șters în depărtări, pentru anii când sufletul spuma ca o cupă de șampanie.

Nae Ionescu, una din cele mai înzestrate minți, își încheie existența. Pentru tot ce înseamnă oarecum scăzut, socoteală mărunță, intransigența lui are panașul romantic al unei tinereți ce nu se dă învinsă în fața asalturilor anilor.

Avea **Nae Ionescu** prieteni de trainică credință, avea admiratori fanatici și avea adversari; trăia cu intensitate pasională viața, lovea și primea lovături, cădea și se ridica în acea succesiune capricioasă a unei existențe, sincopate de temperament, de ciudățenie interioară a sufletului lui așa de complicat. Amestec de rigid realism și de utopie, logic și absurd, entuziast și sceptic, liric, ca peste lirism să svârle o afectare mefistofelică, **Nae Ionescu** rezuma o personalitate cu totul neobicinuită.

Avea o notă de individualism, cu izbucniri de negație, ce părea o reminiscență din anii de studenție, când **Max Stirner** îi părea ultimul cuvânt al filosofiei. Și izbutea să dea logicii rafinamentul de dialectică a sofismului, spre a justifica un paradox, spre a uimi un prieten.

Și toate aceste împerecheri stranii de tendinți se îmbinau într'un om, ce avea totul, pentru a însemna un mare nume în cultura românească; dar farmecul vorbei, toată acea seducție a expunerii orale l-au răpit răgazului creator al unei opere de durată.

Minus participarea lui la frământarea politică, trecerea lui **Nae Ionescu** prin viața universitară, amintește oarecum figura lui **Coco Dumitrescu-Iași**.

Pentru contemporani, rămâne doar seducătoarea figură a vieții noastre politice și gazetărești, realizată în tot ce amintirile fiecăruia vor păstra cu o delicată emotivitate“.

Meșterul **Manole**. — A apărut, după o întrerupere de câteva luni, revista **Meșterul Manole** aducând un bogat material literar semnat de **Vintilă Horia**, **Ovid Caledoni**, **Octav Șuluțiu**, **Ion Șugariu**, **Ion Frunzetti**, **Constantin Micu**, **Madeleine Andronescu**, **George Meniuc**, **Miron Luzu** și **Grigore Popa**. Printre multele reviste care apar la noi, în mijlocul unui haos literar atât de caracteristic celor mai multe producțiuni tinere, **Meșterul Manole**, prin serioasa sa atitudine, prin hotărîrea fermă de-a participa efectiv la universalitate, prin ordinea pe care se străduiește s'o pună în prea toleranta noastră literatură tânără, prin munca pe care o depune pentru a prezenta critic toată producția literară actuală dela noi, prin minunatele note pe care totdeauna le dedică celor mai variate probleme, este una dintre revistele fruntașe ale culturii românești de astăzi. Departe de orice obligațiuni de altă natură decât cele de ordin estetic, departe de acel periculos spirit de gașcă pe care se silesc să-l promoveze cele mai multe dintre revistele noastre din Capitală, **Meșterul Manole** muncește serios, fără gălăgie, îngropând în ziduri mulțumirile facile ale unui succes de moment, pentru frumoasa mânăstire a literaturii noastre de mâine.

Se pare că s'au adunat în jurul acestei reviste toți tinerii de talent din țară, într'un efort unic, hotărît, conștient, de-a cuceri culmile. De aici, de departe, îi urmărim cu toată încrederea.

Preocupări culturale în acest sezon

Campania de primăvară o socotim virtual deschisă. Printre întâele preocupări, „Astra” își continuă seria șezătorilor dela periferii, deschise încă de pe la mijlocul lunei Februarie. D. președinte dr. Eugen Seleș, împreună cu ceilalți colaboratori, prof. Silviu Tămaș, prof. Gavril Barbul, prof. V. Scurtu, prof. Victor Mathei, prof. Gh. Sima, prof. Octav Ruleanu, dr. Ion Bârzu, director Teodor Pașca la Șc. Prim. Nr. 1, director Ion Luca la Nr. 2, inspector șc. Nic. Pop, director Gh. Mărcuș, director Em. Voisa, director I. Poroliseanu, director Gh. Manea dela Nr. 5 și alții, se străduiesc să țină o continuă legătură cu marginile orașului. Spre deosebire de alte dăți sânt ascultate și păsurile locuitorilor, făcându-se apoi intervenții la cei în drept pentru soluționări. Ziarul nostru local „Conștiința Română” face în permanență darea de seamă a tuturor acestor ședințe.

Pe lângă aceste preocupări „Astra” va avea un rol hotărîtor în organizarea cásinei civile-militare, ce se găsește acum în faza desăvârșirii datorită spiritului de diriguire ce-l are d. Prefect Col. S. Coman.

În ultima ședință a despărțământului județean ținută în prezența dlui Prefect Col. S. Coman sub președinția dlui dr. Eugen Seleș direct. lic. Emi-

nescu, s'a desbătut o importantă chestiune culturală: problema reorganizării celor două cinematografe „Astra” și „Național”. Pentru a se coordona munca acestor două instituții, țelul lor fiind același, s'a hotărît trecerea lor sub o singură conducere, directori fiind dnii prof. Gavril Barbul și prof. Adrian Demian. Cinema „Astra” va funcționa în anumite zile. Aceasta pentru a se lăsa Teatrul Nottara celorlalte manifestații culturale.

„Astra” va porni din nou la o propagandă de înscriere a câtor mai mulți membri. Se poate înscrie orice Român. Cotizația anuală este de Lei 50 pentru membrii activi. Se poate face însă și înscriere ca pentru pe viață cu suma de Lei 500 iar ca membru fondator cu suma de Lei 1000. Toți membrii „Astrei” vor beneficia de o importantă reducere la cele două cinematografe.

La această ședință s'au mai discutat și alte probleme de interes cultural local dându-se frumoase sugestii și soluții din partea dlor prefect Col. S. Coman, președ. Eugen Seleș, Emil Tișcă directorul Băncii Românești, insp. șc. Nic. Pop etc.

Activitatea „Astrei” se continuă deci întotdeauna adecvată situației momentului. Astăzi însă ea are menirea să fie în fruntea mișcărilor spirituale și culturale, fiindcă este singura cheazăie de înfăptuiri.

Ofirmarea

Literară-Socială

SPRIJINITĂ DE „ASTRA”, DESPĂRTĂMÂNTUL SATU-MARE

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU ȘI OCTAVIAN RULEANU

ANUL V. — No. 3. MARTIE 1940

Redacția și administrația: Satu-Mare, Str. Moldova Nr. 53.

BCU Cluj / Central University Library Cluj